

NAS GLAS

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojencev
za Slovenijo v Ljubljani.

Cena posamezna štev. 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina . . . Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Četrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštino.

Oglasi po ceniku.

Uredništvo: Ljubljana, pokrajinska uprava oddel. za soc. politiko. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znamk. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadosno rankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani.

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/I. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Nepravilno shvatanje.

Po končanih ljubljanskih občinskih volitvah je zašumelo med ljubljanskimi državnimi nameščenci: »Vsled izida občinskih volitev v Ljubljani so vse naše zahteve pokopane«. Se večji bojazljivci so pristavljali: »Sedaj moramo molčati, nobene besede več o povišanju.« Človek, ki ima normalno pamet, kateremu ni strankarsko politična strast zmedla možgan, se začuden vprašuje, kako da morejo spravljati državni nameščenci svoje upravičene zahteve v zvezo s strankarsko-političnimi zmagami in porazi.

Prvo vprašanje je: ali so organizacije državnih nameščencev stanovsko strokovne organizacije, ali se pa morajo udeleževati kot politične organizacije vsakokrat vladajoče stranke.

Drugo vprašanje je: ali naj se vežejo organizacije državnih nameščencev na vladajoče stranke, ali naj se zanašajo edino le na svojo moč, disciplino in vztrajnost.

Ako premotrimo obe vprašanji popolnoma objektivno in edino le z našega stanovskega interesa, moramo priti do sledečih odgovorov:

Čemu se družijo različni stanovi v posebne organizacije? Najprej zato, ker imajo enake interese in potem zato, da združeni, torej nerazcepljeni, lahko nastopajo kar najbolj uspešno za koristi svojega stanu. Ako pa mislijo takšne

organizacije, da je za njih koristi mnogo boljše, da se priključijo v svojem interesu vsakokratni vladajoči stranki, potem se jim ni treba zaruževati z ozirom na svoje koristi v specijelne organizacije, temveč bi bilo mnogo enostavnejše, da pristopi ves stan vedno k oni politični stranki, ki ima moč.

Napačno je, ako istovetimo državo, katere uslužbenci smo, s trenutno najmočnejšimi političnimi strankami, ki imajo tudi le trenutno državo v svoji oblasti. Država je trajna institucija, moč političnih strank je negotova, nestalna in zanje velja: »Heute noch auf stolzen Rossen, morgen durch die Brust geschossen.« Da je tako, o tem pač nihče ne dvomi. Zahteve vsakega stanu, torej tudi našega, pa niso takšne, da bi danes obstajale, a jutri bi izginile. Zlasti še v teh gospodarsko neustaljenih časih. Ker je torej moč vsake politične stranke efemerna, interesi stanu pa trajni, je očitno, da je popolnoma pogrešeno, ako se vežejo stanovske organizacije na katerokoli politično stranko. Ako pogledamo stvar globlje, pridemo tudi do zaključka, da je udinjanje stanovske organizacije kake politični stranki nemoralno. Stanovska organizacija, ki stremi zgolj po tem, da dvigne svoj stan v vsakem oziru, združuje lahko v sebi za ta specijalni namen ljudi najrazličnejših političnih prepričani. In tako je tudi v naši organi-

zaciji. Če pa pride organizacija ob gotovih političnih prilikah, ki niso v nikaki zvezi s stanovskim interesi dotične organizacije, pred svoje člane in zahteva od njih, da se eksponirajo za to stranko proti svojemu političnemu prepričanju, tedaj je to nemoralno. Do tega ne bi smelo priti nikdar v nobeni stanovski organizaciji. Kot svobodni državljani smeš imeti kakršnokoli politično prepričanje in moraš imeti tudi pravico — čeprav si po nesreči nesvobodni državni nameščenec — da brez škode za se tudi javno izpoveš svoje prepričanje. Tako vsaj pravi Vidovdanska ustava. Karar pa gre za interese tvojega stanu, tedaj pa moraš zapostaviti svoj interes, ker takrat si kolektivno bitje in ti sam ne pomenjaš nič, svoje politično prepričanje spravi za politične boje, imeti moraš pred očmi le interese svojega stanu.

Vsaka stanovska organizacija, ki krene le za ped od poti, katero mora hoditi po svojem bistvenem ustroju, je izgubila boj vnaprej. Danes ima vso moč politična stranka A, ki se bori n. pr. za svobodno trgovino in ker nam je obljubila trohico priboljška, jej kličemo »Sla-va!«, jutri pride na površje politična stranka B, ki se bori za popolnoma nasprotno cilje kakor včerajšnja stranka, a ker nam je tudi ta obljubila mrvico izboljšanja, kličemo »Hozijana« tudi tej stranki. Ves svet se nam mora smejati. In

Miklavževo darilo javnim nameščencem.

Ko se je približeval za našo dečo tako pomembni večer sv. Miklavža, je marsikateri izmed javnih nameščencev naše mogočne in tako bogate kraljevine SHS pričakoval, da bodo na Miklavževo izpolnjene tudi skromne zahteve javnih nameščencev. Saj so prinašali naši listi baš zadnje dni novembra in prve dni decembra mnogo obetajoče vesti o naših zahtevah iz naše prestolice.

In ko do 5. t. m. le nič ni bilo in je tudi izgledalo, da nič ne bo, ter so se izkazale vse časopisne vesti za goljufive — ali pa so bile le del taktike pred ljubljanskimi občinskimi volitvami — sem mrk in slabe volje korakal iz urada domov. Hipoma se pa spomnim na našega najboljšega humorista pokojnega Aleševca in na njegov list »Brencelj«. Da Vam povem v razvedrilo v teh žalostnih časih, česa sem se domislil iz tega že davno umrlega satirično-humorističnega lista.

Bilo je tudi okolo sv. Miklavža, in v rajni Avstriji so zopet enkrat božali Slovence in

dosledno odklanjali vse ponižne zahteve tega večno ponižnega naroda. »Brencelj« je tedaj na svoj način potolažil svoje rojake. Prinesel je risbo z napisom »Miklavžev dar Slovincem«.

Risba je bila pa ta-le: Sv. Miklavž, odet v blesteč škofovski ornat, častitljivo in dostojanstveno koraka. Na rokav mu je oskrbel »Brencelj« napis »ministrski predsednik Taaffe«. Za njim parkelj s polnim in težkim košem. Parklju je nadel »Brencelj« tudi napis na rokav, in sicer »finančni minister Conrad«. V koš je pa bil naložil finančni minister — pardon, parkelj — fige, same fige, figo pri figi, drugo vrh druge. A niso bile morda prave, sladke tržaške fige, temveč — — — Na košu je blestel napis: »Miklavževo darilo Slovincem«.

Da bi bil doživel »Brencelj« letošnjega Miklavža in poznal položaj javnih nameščencev bi izpremenil na sliko samo napise in zadel bi bil pravo.

Veritas ex urbe Poetovlo.

F. L.:

Moj šef.

Hodil je pokoncu z odkritim vedrim čelom in jasnim pogledom. Kadir je britanike in izdajal je za nje več, kakor je imel njegov pisar plače. Obleko mu je delal po čedni, nepretirani modi sloviti krojač iz Kranja. Smejale se ni, pač pa svetniško dostojno smehljale. Ošaben ni bil, ne bom dejal, a vendar nekoliko čez mero ponosen.

Bil je pravičen in bistroumen sodnik in prav vseč mu je bilo, da je iztaknil zrno pravice v zamotanih in malo vrednih, iz zavisti spornih strank in troškovnoljubnih zastopnikih izvitih in iz umetničenih pravnih.

Na komisije se ni rad vozil, hodil je rače peš, ker je imel pripravne in zdrave noge za hojo. Ne rečem, da je bil skop, a mesto vzniku je privoščil vozne pristojbine željam svojega in pa pisarjevega zavaljenega telesa. Čudno, kaj ne, pisar, pa debel! Izredna izjema v tisti in tudi še v sedanji dobi.

Ženo je imel krasno, duhovito ter gostoljubno. S pravo slastjo smo uživali delikate-

v takšen smešen položaj bi prišli, ako bi se vezala naša stanovska organizacija na katerokoli politično stranko.

Faktilčno pa postavljajo našo organizacijo zasmehu oni, ki tarnajo po ljubljanskih občinskih volitvah, da je naša stvar izgubljena, ker je dobila večino glasov »Zveza delovnega ljudstva«, a ne JDS, ki je danes na vladnem krmilu.

Ali naj bomo zato, ker smo državni nameščenci, tudi še hlapci? Hlapci, na katere padajo udarci dozdevnega gospodarja, ker niso izpolnili njegove ukaze? Ali ne smemo biti, ker smo državni nameščenci, tudi svobodni državljani? Ako izpolnjujemo svoje dolžnosti kot uslužbenci zvesto, nepristransko, in če zahtevamo za izpolnjene dolžnosti tudi pravičnega plačila, kdo si upa zahtevati od nas še samoponižanja in nemoralnosti?

Naše organizacije so stavile svoje upravičene zahteve. Ako jih smatrajo kot stanovske zahteve in za upravičene, potem naj bodo konsekvantne in naj nadaljujejo boj brez ozira na politično konstelacijo v državi, ker mi smo državni uslužbenci, ne pa uslužbenci te ali one politične stranke. Ako pa so naše zahteve takšne, da so protidržavne, in da se je treba zatekati zato na pomoč k tej ali oni politični stranki, potem odnehajmo od njih.

Naše zahteve so upravičene, o tem pač nihče ne dvomi. Z ozirom na dobrobit države so tako upravičene, da stopimo z njimi brez skrbi lahko pred vsako stranko, ki ravno krmari v državi. Tolkokrat so bile utemeljene naše zahteve ravno s tem, da potrebuje država za svojo konsolidacijo in dobro upravo neodvisno in zadostno plačano uslužbenstvo, da ni treba tega še ponovno razkladati. Ako ravno vladajoča stranka odkloni naše dobro utemeljene zahteve, po kaže le to, da jej ni korist države prvi cilj, temveč le strankarstvo. S tem pa je obsodila sama sebe in javno razkrila svojo nemoralnost.

Ne zanašajmo se na nobeno politično stranko, zanašajmo se edino le na moč svoje organizacije. Utrdimo organizacijo, ker s tem utrdimo svoj položaj in postanemo v stanovskem delovanju neodvisni.

Nekdo, ki ni volil.

Življenje polno razočaranj!

Dve leti sem nosil domov razne pomanjkljivo kolekovane ali nekolekovane vloge, da napravim predpisane izvide (v pisarni

se njene shrambe in kleti. Mogoče, da je kak kavalirski kandidat višjih pravic gojil inače naklepe proti bujnim krasotam ličnega junonstva, meni so udušile vsak tak napuh radodarne skrivnosti kuhinje in kleti.

Oj, v tej kuhinji je spavala čedna zapekljivost, ki je stiskala svoje predgorje v korzet svoje gospodarice. Nečem ravno raztrobiti, je li bila mehka tista železno-slamnata posteljičica ali ne.

Da je bil šef moralno popolnoma plemenit mož, dokazuje dejstvo, da se niti ozrl ni na oni skrivnostni kotiček v kuhinji, hodeč mimo v pozni noči. Izkušnjav, kakršne imajo ob takih prilikah drugi Adamovi sinovi, torej blagorodni gospod šef ni imel.

Svoj god je obhajal slovesno. Takrat je pilo in pelo vse, kar je dihlo pod uradno streho. Da, celo iz zaporov so zadoneli ubrani glasovi »muskontarjev«, in vrag vedi, od kod so se bili zbrali takrat tisti »Pseglavci«, Po

za to ni bilo časa, saj je treba izpolniti za vsak primer dva obrazca). Živel sem tako do danes v sladki nadi, da dobim 500 K nagrade za Božič ali Novo leto. V zadnjih mesecih sem dejal večkrat svojemu tovarišu: »Boš videl, več bo kakor 500 K, ker tako dolgo ne pošljejo, gotovo nimajo dovolj v državni blagajni.« Danes pa prejemem od pristojnega računovodstva nakaznico. Čujte in zavijajte me! Nakazali so mi celih 25 par a. Popisal sem za to »nagrado« približno 300 obrazcev, 600krat sem se sam, 300krat se je podpisal šef — za ves ta trud 25 par nagrade! »Zalostno, a resnično!« sem si rekel. Popraskal sem se parkrat za ušesi in pri tem zapazil, da imam dolge lase. Grem k frizerju. Ko opravi pomočnik svoje človekoljubno delo in me okrači, mu stisnem ponosno v roko onih »25 par«, vso svojo Miklavžovo nagrado. Užaljen se okrene pomočnik. »Ja, Joško!« in vrže moj težko zaslužen bankovec — vso mojo nagrado, vajencu pred nogo. Pričakoval je za svoje delo, ki je trajalo 12 minut, vsaj 50 par napitnine. »Glej, bedak,« pravim sam sebi, »ti si pa garal dve leti za 25 par!« S sklonjeno glavo sem zbežal na ulico, da si ohladim na svežem zraku svojo ostrženo uradniško bučo.

I. Satler:

O izobrazbi in vzgoji.

Stremljenje današnje generacije kulminira v prizadevanju po pridobitvi strokovne in splošne izobrazbe. Izobrazba je dandanes v večji ali manjši meri prodrla tudi že med širše mase in se vesele njenih sadov ravno tako preprosti kmet, delavec in meščan kakor visoki aristokrat. V tem oziru se znatno razlikuje sedanja generacija od onih iz srednjega veka ali še prej živčih, ko je duševna tema prevladovala celo v višjih krogih in so le nekateri izvoljeni možje veljali kot varuhi znanosti in umetnosti. V izmeri, kakor je napredovala pri posamnih narodih izobrazba, razširjali sta se pri njih tudi civilizacija in splošna kultura. Visoki pomen izobrazbe narodov spoznavajo vedno bolj vse države, vsled česar podpirajo tudi temu primerno nje razširjanje in poglobljanje.

Svetovna vojna, koje vihar je pometal v Evropi s prestolov tudi zadnje absolutiste, ki so puščali iz dinastičnih interesov ljudstva v temi in zavira njega razmah v duševnem oziru, je sicer v tem pogledu odstranila marsikako oviro splošnega napredka, ustanovila pa je nove ovire, ki prete postati še opasnejše, kakor je bila nasilnost carističnih režimov. Zavla-

veži je zarajala mladina in starina, in tri porcije večerjajoči čemerikavi pristav se je tisti dan prvič resnično smejal in pokazal na stečaj svoje brezzobe čeljusti.

Kancelist »Dolgipetec« je bil tako skrivnostno sladko ginjen, da je šel prihodnji dan z mačkom na komisijo, oblečen v uniformi, opasan z bridkim mečem in pa — s slamnikom na glavi. Hudobni jeziki so blebetali, da je zblaznel.

Ker je bil jako vesten, je protokoliral pod številko 1313 »Uradni predlog, da treba zanj omisliti velik umivalnik, nekaj brisalk in pa kot čeber velik pljuvalnik«. Gospod šef je deloma ustregel tem upravičenim zahtevam.

Gospod kancelist uživa že svoj pokoj, gospod šef pa se je prerano preselil med junake, speče nevzdramno spanje.

Pisar je sedaj že visoka zver v VIII. činovnem razredu, kuharica pa je srečna njegova družica.

dala je doba gnusnega materijalizma, ki z brezobzirno silo uničuje v velikem ekstenčnem boju vse, ki ne kažejo dovolj odporne sile. Inteligenca preživlja svojo najhujšo preizkušnjo. Demoralizacija slavi triumfe. Neupoštenost, sirovost, egoizem in druge slabe lastnosti iščejo v hujši meri svoje inkarnacije kot kdaj prej. Nikdar ni bilo bolj potrebno oznanjevati človeštvu evangelij izobrazbe ter širiti moralno vzgojo mas kakor dandanes.

Kaj je izobrazba? Izobrazba je spoznavanje sveta in resnice, je ona sila, na kateri sloni ves duševni in materialni razvoj posameznikov in narodov. Je tajna moč, ki presnavlja dušo in telo. Izobrazba je nekako cepilo človeške duše, ki razdira batile sirovosti in druge slabe nagibe, a razvija v njej dobre in plemenite lastnosti; ona torej presnavlja in krepi značaje. V tem je nje glavni pomen. Značaj je v bistvu nespremenljiv, je sinteza lastnosti, ki jih človek podeduje in ki ga hkratu s telesnimi svojstvi individualizirajo. Schopenhauer trdi, da podeduje otrok po očetu razum, inteligentnost pa po materi. Vendar ta trditve ni dokazana, čeravno so nekateri veliki možje, ki jih našteva v dokaz, kakor Goethe, Byron itd., združevali v sebi slučajno značaj očetov ter inteligentnost matere. Nasprotno opazujemo često, da kažejo otroci materin značaj ter očetovo inteligentnost. Brezdvomno pa je otrok predmet lastnosti svojih staršev in prastaršev. »Corwads fahter cowards and base things sire base« pravi Shakespeare.* Iz semena gotove rastline vzklije ista rastlina z enakim vonjem, levinja rodi leve, tigrinja tigre itd. Kakor pa daš cvetki z umetnim negovanjem lahko često drugačno bojo in celo drugačen vonj, kakor ukrotiš divjo žival in napraviš iz plahe ptice človeško prijateljico, tako moreš napraviti iz človeka drugega človeka. Značaj obstoji v bistvu sicer iz nespremenljivih osnovnih elementov, ki ohranjujejo gotovo stalnost značaja, vendar pa vsebuje tudi izpremenljive elemente, na katere ima način življenja svoj vpliv.

Ako analiziramo značaj v niz lastnosti kakor: vztrajnost, delavnost, podjetnost, vročevrnost, ošabnost, častiljubljenost, sebičnost, sirovost itd. in tem nasprotno lastnosti, vidimo, da ostanejo le-te pod gotovimi okolnostmi neizpremenljive in neizpremenljene, da se pa pod vplivom načina in kroja življenja individua polagoma izpreminjajo. Le na ta način je mogoče razumeti, da se tako mogočno individualizirajo posamezni narodi po svojem značaju. Ne toliko po telesnih lastnostih, temveč mnogo bolj po okolici in podnebnju, v katerem živi človek, se določuje njegov značaj. Lombrosov zločinec ima pač izvor svojega slabega značaja v posebni tvorbi črepinje, ki omejuje razvoj možgan in njih pravilno delovanje, s tem pa še ni rečeno, da je značaj izključno odvisen od oblike črepinje, kakor to trdijo nekateri razboriti frenologi. Ako bi bila to istina, potem bi morali pri enakih oblikah črepinj zaslediti vedno enake značaje in obratno, kar na je v nasprotju z dejstvi. Vendar dovolj o tem! Za nas ostane važno vprašanje, če in kak vpliv ima izobrazba na značaj posameznika in narodov.

Kakor že gori omenjeno, se določa značaj v glavnem po okolici, obnebnju in vsem načinu življenja. Ti faktorji, ki pri-

Strahopetec je oče strahopečcu in zlo rodi zlo.

dejo pri tvorbi značajev predvsem v poštev, so prvotni in so vplivali tudi na diferenciacijo človeštva. Značaj Slovanov je izklesalo poljedelstvo in pastirstvo. Nikdar niso bili agresivni, stali so le na braniku svoje lastnine in svojih pravic. Od tod njihova miroljubnost in globoka vernost, s katero so se zatekali k bogovom, da jih rešijo pred sovražniki in elementarnimi silami. Večinoma so robovali, malokdaj so se veselili svobode. Od tod njih ponižnost, ki se tako močno razlikuje od bojaželjnosti in predrznosti germanskih narodov, katerih vsa prazgodovina je polna bojev in roparskih pohodov. Angležu je vtisnila vztrajnost in redko energijo plovba po morju; značaj hladnega računarja sta mu dali trgovina in kupčija. Italijanu je dalo veseli temperament vedno vedro nebo in milo podnebje, brezskrbnost pa mu je vtil ribolov ob morju. In tako bi lahko dokazovali dalje, kako se je značaj razvijal potom akumulacij lastnosti pri enem in drugem narodu in kako je ves razvoj kulture v tesni zvezi z značajem naroda, ki je odsev prilik življenja in podnebja.

Zašel sem v gornje podrobnosti, da dokažem, da značaj ni povsem neizpremenljiv, nego da je dostopen izpremenbam pod vplivom raznih okoliščin. Z vzgojo, ki je tesno spojena z izobrazbo, je mogoče na premenljive elemente značaja delovati, ga krepiti ali posamezne lastnosti omiliti. Surovost, ki karakterizira neolikanca, zginja z izobrazbo ali se znatno omili. Podjetnost se stopnjuje z izobrazbo, splošno in strokovno, ker daje ono sposobnost, ki je glavni nagib za nje uveljavljanje. S primerno vzgojo nadomestiš neodkritosrčnost z odkritosrčnostjo, spremeniš nepoštenost v poštenost, brezvernost v vernost, napuh v ponižnost itd. Seveda se vse lastnosti, ki so v človeku vkoreninjene od rojstva, izpreminjajo le polagoma in z vztrajno vzgojo, ki mora vršiti svojo nalogo neumorno, da doseže zaželeni cilj. Kakor mora vihteti krotitelji divjih živali neprestano bič grožnje nad njimi, da užuga njih divji duh in krvoločnost, tako mora tudi pri človeku delovati neprestano vzgoja in izobrazba, da zmaga s svojo tajno silo nad surovostjo duha in nad prisvojenimi slabimi lastnostmi.

Moč lastnosti je silna. Oziri skupnega družabnega življenja pa zahtevajo, da se le-te v razlivanju svojih sil zajeze in brzda. Religija, kazenski zakoni, vzgoja in izobrazba so sredstva, s katerimi se skuša to doseči. Vendar dovolj o tem.

Preiti hočem k razpravljanju o vprašanju, v kake vrste delimo izobrazbo in če je potrebno določiti stopnjo izobrazbe za izvrševanje kakega poklica.

Kakor že uvodoma omenjeno, je izobrazba lahko strokovna ali splošna. Med tem ko se strokovna izobrazba izraža le v sposobnosti izvrševanja gotovega poklica in je vsa smer te izobrazbe več ali manj prilagoden temu smotru, je izvor in smoter splošne izobrazbe čistejši in idealnejši. Strokovna izobrazba zasleduje po večini materialistične namene ter daje orožje za eksistenčne boje. Splošna izobrazba pa, ki izvira iz globokega idealizma in iz ljubezni do spoznavanja resnice, išče utehe duševnih potreb. Strokovna in splošna izobrazba sta često v tesni zvezi med seboj, tako da je ena zgrajena na temelju druge. To velja zlasti o višji strokovni izobrazbi, ki združuje v sebi mnogo elementov splošne izobrazbe in se razli-

kuje od primitivne strokovne izobrazbe v tem, da se pridobi ta le po praksi brez vsake ali brez posebne teoretične naobrazbe. V to ali drugo kategorijo lahko štejejo gotov krog intelektualno nizko stoječih obrtnikov (čevljarjev, krojačev, mizarjev), ki so eventualno lahko analfabeti, ki pa imajo vendar svojo strokovno izobrazbo, pridobljeno s praktičnim delom. To so poklici, kjer prevladuje fizično delo.

Državne in zasebne nameščence ter vse one, pri katerih prevladuje duševno delo lahko prištevamo v skupino onih, ki imajo višjo strokovno izobrazbo, ki je tem višja, čim višja je njihova formalna ali faktična izobrazba. S tem razlikovanjem izobrazbe hočemo poudariti način pridobitve izobrazbe, ki se jo lahko pridobi v šolah ali pa tudi z osebnim pridnostjo iz knjig. Dočim se prva dokumentira z izpričevanji, se druga dokazuje s faktičnim izžarevanjem onih sposobnosti, ki dokazujejo, da si je dočelnik, če tudi ni zadostil strogemu formalizmu z dokazovanjem znanja pred predpisano komisijo, vendar pridobil ono stopnjo znanja, ki ga dejansko usposablja za eno ali drugo službo. Med tem ko gre formalna izobrazba svojo strogo začetno pot in se pridobiva z vsemi od vzgojevalcev določenimi praktičnimi vzgojevalnimi metodami in sredstvi, večkrat proti volji in naravni sposobnosti učenčev, se zasebna izobrazba odlikuje po svoji originalnosti in nenaravnosti. Kar je pri prvi dosegel strogi formalizem, je pri drugi nadomestila večkrat nepremagljiva sila znatiželjnosti. Zato se ne redko opaža pri onih, ki so si pridobili celotno ali delno izobrazbo izven šole, sledeč svoji notranji želji in veselju do izobrazbe, da je ta globlja, izvirnejša ter jačša, nego pri onih, ki so si vtepali znanost po volji in zahtevi staršev in vzgojiteljev.

Z ozirom na ta izvajanja nastane vprašanje, ali je potrebno torej, da se določa pri drž. uslužbenecih kakor tudi pri nekaterih zasebnih poklicih (zdravniških, odvetniških, inženjerjih itd.) stopnja formalne predizobrazbe, ki usposablja za izvrševanje gotovih poklicev? Ali ne bi bilo boljše odpreti vrata svobodni konkurenci, potem katere se prerine do višje in odgovornejše službe oni, ki je pokazal več sposobnosti kljub nižji formalni izobrazbi, kakor oni, ki je zadostil vsemu šolskemu formalizmu, ki pa je v življenju odrekel? Na to vprašanje sem že v enem svojih člankov v »Našem Glasu« odgovoril, v splošnem zanikajoč, poudarjajoč, da je ta formalizem pač potreben, ker daje vendar izpričevanje gotove objektivne garancije za individualno sposobnost in izobrazbo, medtem ko obseg zasebne faktične izobrazbe večinoma ni dovolj orisan, da bi se na njej moglo presojati faktične individualne zmožnosti.

Globoka zasebna izobrazba, ki se kaže kod plod brezprimerne pridnosti in posledica visoke naravne nadarjenosti, je le redka izjema, ki potrjuje pravilo, da pridobiva splošno izobrazbo ali vsaj ne temelj navadno oni, katerega duh se je vklonil vsemu šolskemu formalizmu ter črpal iz njega moč in silo svoje duševne potence. Krič onih, ki izjavljajo, da jim ne imponira srednja ali visoka šola, ne na njej predavana snov, nego da ustvarja ljudi le življenje in daje sposobnost le praksa, zasluži apostrofiranje z Goethejevimi besedami:

Der schlimmste Neidhard ist in der Welt,
Der jeden für seinesgleichen hält. —

Ker trdi neki članek v razmotrivanju o službeni pragmatiki (glej št. 22—23 »Našega Glasa« iz t. l.), da zadostuje 6 do 8 letna službena praksa brez posebnih predstudies za povoljno izvrševanje strokovne službe, moram vprašati pisca, katere vrste državne službe je imel v mislih. Ali zadostuje morda 6 do 8 let prakse brez posebnih študij za izvrševanje sodnijske, zdravniške, veterinarske, inženjerske službe? Seveda v resortih strogo administrativnega značaja, v katerih se vse delo vrši mehanično in ki zadovoljuje večkrat, da se mesto živega bitja za izvrševanje dela določi stroj, tam uglađi vsakega, tudi pod normalnim nivojem človeške inteligence stoječega individua, praksa do sposobnega delavca. Giblje se v strogo zarisanim tiru svojega dela, kakor lokomotiva, ki gre svojo začetno pot. Ko ga pa spravi kak sunek s tira, zakolebal bo in padel ne da bi mu bilo mogoče, da bi se zopet vzravnil in dobil ravnovesje. Tu je potrebno, da pristopi zopet izobraženejši uradnik, ki prevzame vlogo inženjerja ter da delavcu - stroju pravi pravec gibanja.

Vsekakor je za izvrševanje manj važnega opravila, ki ne zahteva porabe bogve kakšne množine fosforja, bolj prikladen manj izobražen funkcionar kakor človek z višjo izobrazbo, ki bi se rad uveljavil v svoji stroki, pa se mora gnaviti z manj kvalificiranim delom. Tak izobraženec bo pri tem delu, ki ga ne more vzljubiti, odrekel in ga opravil slabše nego nižje izobraženi uslužbenec.

Delo v uradih (kakor povsod v življenju) je treba razdeliti tako, da dobi vsak uslužbenec svoji predizobrazbi primerno zaposlenje. »The right man on the right place« — pravi mož na pravem mestu — mora povsod obveljati.

(Konec prih.)

Samopomoč društva drž. pisarniških uradnikov za Slovenijo.

Rezervna zaloga. Da more sklad izpolnjevati svoje dolžnosti tudi takrat, če bi se smrtni slučaj množili, se ustanovi rezervna zaloga tega sklada. V rezervno zalogo se stekajo:

- a) vpisnina;
- b) letni prispevki skladovih članov;
- c) obresti od glavnice;
- d) darila in volila ter dobički prireditvev in drugih dohodkov namenjenih za ta sklad.

Rezervna zaloga pogrebnega sklada, ki presega vsoto 50% (§ 78.) in ki jo določi občni zbor, preide takoj v podporni sklad.

Prenemanje članstva. Članstvo sklada preneha:

- a) s prostovoljnim izstopom;
- b) z izključitvijo (§ 66.);
- c) s prenehanjem pogojev, predpisanih za sprejem, izvzemši spodaj omenjene slučaje.

Prostovoljni izstop se mora pismeno javiti društvenemu predsedstvu. Ob enem naj se vrne sprejemnica. Skladov član v tem slučaju nima pravice na povračilo vplačanih zneskov.

Izključitev izreče upravni odbor, čim so dani za to predpisani pogoji. Priziv je mogoč na občni zbor.

Oni, ki radi prestopa v drugo javno službo prenehajo biti redni društveniki, ostanejo lahko še nadalje skladovi člani, če so ob prestopu v drugo javno službo pristopili k društvu kot podporni član in točno izpolnjujejo svoje dolžnosti. Isto velja tudi za njih žene.

Ob umirovljenju ali prestopu v drugo javno službo in če prenehajo biti bodisi kot redni, bodisi kot podporni člani, nimajo kot skladovi člani pravice zahtevati povračila v sklad vplačanih zneskov.

Mobilizacija in epidemija. Ob mobilizaciji preneha članstvo vpoklicanih do njih vrnitve v aktivno državno službo, nakar se samo ob sebi obnovi. Ob času epidemije odloča društveni upravni odbor o višini plačila in izplačila posmrtninskih zneskov (65. b) in § 63. prvi odstavek).

Kadar član umrje v vojni, sme odbor svojcem pokojnika nakazati primerno podporo iz rezervne zaloge, če dopuščajo to društvena sredstva.

Razdružitev sklada. Če se ugotovi, da sklad ne more več nadalje obstajati, se sme po sklepu obč. zbora razdružiti. Za ta sklep je potrebna tričetrtinska večina glasov. V tem slučaju se razdeli skladovo imetje med člane, ki so bili v času razdružitve še pri skladu, po razmerju dobe, v kateri so bili skladovi člani. Razdelitev premoženja izvede društveni upravni odbor ali pa za to posebej določeni odsek treh skladovih članov.

B. Podporni sklad.

Namen. Podporni sklad ima namen, dajati v nujni potrebi društvenim rednim članom podpore.

Pravice do podpor. Iz tega sklada se delijo podpore le onim rednim društvenikom, ki so obenem člani pogrebnega sklada.

Vrste podpor. Podpore so denarne in brezobrestna posojila.

Kdo ima pravico do podpore in v katerih slučajih se izplačuje. O vsaki posamezni podelitvi in višini podpore ali brezobrestnega posojila sklepa, samo na pismeno prošnjo, društveni upravni odbor.

Te podpore se lahko izdajo udom, ki so najmanj eno leto člani pogrebnega sklada v sledečih slučajih:

- a) ob dolgotrajni bolezni skladovih članov in njih otrok;
- b) ob nenadni premestitvi člana, uvažujoč članovo premoženjsko razmerje;
- c) ob smrti članovih otrok;
- d) ob porodu otroka.

Enkratne podpore se delijo po potrebi, pač pa ne sme dana podpora presegati vsote 200 dinarjev in se pri zelo nujnih potrebah morejo podeliti večkrat eni in isti osebi na leto.

Podporni sklad se sme uporabljati in razdeliti v vsakem poslovnem letu do 20 % od glavnice podpornega sklada.

Tvorba sklada. Da more vršiti svoj namen, prevzame sklad 50 % razpoložljive rezervne zaloge pogrebnega sklada (§ 70., zadnji odstavek) ter vsa eventualna darila in volila, podarjena za ta sklad.

Oni člani pogrebnega sklada, ki so oženjeni ali vdovci, odnosno vdove z otroci, vplačajo v pogrebni sklad kot enkratno pristopnino k skladu, ki jo določi občni zbor.

Brezobrestna posojila. Brezobrestna posojila se lahko podelijo članom pogrebnega sklada na pismeno prošnjo proti zadolžnici z obvezo, da se smejo, če bi ne držal točno mesečnih obrokov, staviti njegovi prejemki pod prenehanje, kakor je to uvedeno pri raznih kreditnih zavodih.

Član, ki najame brezobrestno posojilo, mora trpeti tudi vse manipulacijske stroške in pristojbine.

O podelitvi brezobrestnega posojila sklepa društveni upravni odbor. Ako društveni upravni odbor uvidi, da ni zadostnega varstva za brezobrestno posojilo, sme prošnje ali odkloniti ali pa zahtevati od člana, ki hoče najeti tako posojilo, da si preskrbi enega ali več porokov ali pa predloži vrednostno ali zavarovalno listino.

Če upravni odbor prošnjo za brezobrestno posojilo zavrne, ni potreba navesti prosilcu vzrokov za to zavrnitev.

Pravice ob prenehanju. Ako član pogrebnega sklada preneha biti redni in podporni član društva, preneha biti tudi deležen podpor iz tega sklada in nima nikake pravice zahtevati povračila kakršnihkoli vplačil.

Druga določila. V splošnem veljajo vsi paragrafi pogrebnega sklada, v kolikor niso spremenjeni v §§ 74. do 80. teh pravil, tudi za podporni sklad.

Razdružitev sklada. Kadar bi se izkazalo, da podporni sklad radi pomanjkanja denarnih sredstev ne more vršiti svojega namena, se lahko razdruži pod istimi pogoji, kakor pogrebni sklad (§ 73.).

Če se sklad razpusti, zapade vsa imovina sklada na korist društvenega pogrebnega sklada.

Štev. 35.638.

Pričujoča pravila odobruje

Pokrajinska uprava, oddelek za notranje zadeve.

Ljubljana, dne 29. septembra 1922.

L. S.

Dvorni svetnik: Kremenšek s. r.

Vestnik.

— Iz uredništva. Vse dopisnike N. Gl. vljudo prosim, da pošiljajo svoje prispevke za list odlej na naslov Štebi Alojzija, Ljubljana, pokrajinsko uprava, oddelek za socialno politiko (Bleisova cesta št. 10/II/6), ker stanujem sedaj izven Ljubljane. — Tajnik Osrednje zveze, gosp. Josip Bekš, naproša, da opozorim vse sotrudnike N. Gl., da on ni več urednik in da se mu ne pošiljajo dopisi. — Urednica.

— Društvo pisarniških uradnikov za Slovenijo prosi tov. Ivana Florjančiča da nemudoma javi svoj sedanj naslov, čin, rojstne podatke, kje je v staležu in kdaj je bil zadnjič imenovan. Isto naj nam sporoči tudi tov. Josip Vodopivec.

Kdaj bo bolje? Žena nekega državnega nameščenca, maksimiranca, nam piše: »Vem, da ne bo pomagalo prav nič, ako pošljem svoje tnanje v javnost. Toda na nek način moram dati izraza svojim težkim skrbem. Moj mož je sluga, doma čivka pet otrok v starosti od enega do deset let. Mož je ves dan na cesti, čevljev strga, da se bog usmili. Sedaj, ko so nam premerili tako natančno želodec in po tej meri odločili naše prejemke, ne more dajati več čevljev v popravilo. Sam jih krpa kakor ve in zna. Mislim, da ni daleč čas, ko bo moral v najhujši zimi bos na cesto. Trije otroci obiskujejo šolo. Vsak trenutek so nad menoj: »Kupi svinčnik, kupi pero, zvezek itd.« Da se izognem odgovoru, jih pošiljam k možu, da on zarentači nad njimi, da so njegovi žepi prazni. Vsi skupaj smo oblečeni kakor pravi capini. Včasih sem čitala o capinskem proletarijatu, pa si nisem znala prav tolmačiti te besede. Sedaj razumem njen pomen do dna. Družinsko

življenje, o katerem sem čitala že tako lepe idealne stvari, je zame naravnost muka. Najraje bi pustila vse to »družinsko življenje« in šla po svetu. Tiščimo se vsi v kuhinji, kjer je še malo gorke, in žalostnih temnih obrazov bulimo predse, ker se nikomur ne ljubi, da bi govoril. O čem naj govorimo? Samo o naši bedi, o lakoti, o raztrganih oblekah še lahko govorimo, o drugem ne. Koliko sem premišljevala o tem, da bi dobila kak postranski zaslužek. Toda kako? Pet otrok, gosposinjstvo, večna krparija, kako naj še delam kaj drugega? Časopisov si seveda ne morem kupiti, samo včasih mi mož pove, da je bilo to in to v listih, zlasti glede naših prejemkov. Kadar koli je prišel z dobro novico domov, sem se razveselila in upala, upala... Sedaj ne verujem ničesar več. Toliko so nam obljubovali za 1. dec. a koliko smo dobili? Mislim, da hočejo z nami poizkusiti isto, kar je nekoč poizkusil Ribničan na svojem konju. Ko se je navadil njegov konj stradanja, je crknil. Z nami ne bo bolje. Pri tem pa navdaja človeka z največjo jazo to, da vidi to neizmerno zapravljane okoli sebe, da vidi, kako imenitno redi nedelo nekatere ljudi. Mi pa garamo ves božji dan, pa si zvečer ne moremo privoščiti drugega nego neosoljen in nezabeljen krompir. Po cestah pa vidim košato oblečene »dame«, katerim se vidi na prvi pogled, da o delu ne vedo toliko, kolikor jaz o snegu, ki je zapadel pred desetimi leti. Ali se takšne krivice ne bodo izravnale nikdar? Ali ne more vzeti država tem, ki imajo več kot preveč, in dati nam, katere je tako brezobzirno in kruto maksimirala? Ako bo trajalo takšno stanje še nekaj tednov, tedaj mi ne bo ostalo drugega, kakor da podavim svoje otroke. Potem naj le pišejo listi o »zverinski materiji«. Toda boljši je hiter konec kakor to počasno umiranje in gladovanje. Kaj naj storim, ako mi bodo zboleli otroci vsled nezadostne prehrane, ako omagava z možem vsled skrbi in stradanja. Tisti, ki odločajo o naši usodi, bodo nosili strahotno odgovornost.«

— Listnica uredništva. Stefanov, Ljubljana: Vašega članka žal ne moremo priložiti, ker je po vsebini takšen, da spada izključno v strankarsko-politični list. Članek Vam vrnemo, ako želite.

NABAVLJALNA ZADRUGA V LJUBLJANI opozarja svoje člane na izredni občni zbor, ki se vrši dne 14. decembra t. l. ob 8. uri zvečer v Mestnem domu.

Razširjajte „Naš Glas!“

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg 15.

prilporeča svojo zalogo

dežnikov in solnčnikov
ter sprehajalnih palic.

Popravila se izvršujejo točno in solidno

Gostilna „Pod Trančo“

Ljubljana, Stari trg št. 1.

Toči pristna dolenjska in štajerska vina. Točna postrežba in zmerne cene.

Za obilni obisk se prilporeča

JOSIP OLUP

Ivan Jelačin, Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špecerijske robe.

Tvrška ustanovljena leta 1888.

Solidna in točna postrežba.

Tvrška Henrik Kenda

Ljubljana, Mestni trg 17.

Pletenine in različno modno blago.

Solidna postrežba, stalne cene.

Izdaja Osrednja Zveza javnih nameščenecv in upokojencev za Slovenijo v Ljubljani.

Odgovorna urednica Štebi Alojzija. — Tiska Narodna tiskarna v Ljubljani.